

Briuselis, 2013 05 06
SWD(2013) 163 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO SANTRAUKA

pridedamas prie dokumento

Pasiūlymo

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

**dėl augalų dauginamosios medžiagos auginimo ir tiekimo rinkai
(Augalų dauginamosios medžiagos teisės aktas)**

{COM(2013) 262 final}
{SWD(2013) 162 final}

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO SANTRAUKA

pridedamas prie dokumento

Pasiūlymo

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl augalų dauginamosios medžiagos auginimo ir tiekimo rinkai
(Augalų dauginamosios medžiagos teisės aktas)

1. PROBLEMOS APIBŪDINIMAS

Pagrindiniai faktai

Šiuo metu ES komercinės sėklos rinkos vertė yra maždaug 6,8 mlrd. EUR ir sudaro daugiau nei 20 proc. pasaulinės komercinės sėklos rinkos. 2002–2003 m. ES daugiau eksportavo nei importavo sėjamų sėklų. Šiuo metu ES augalų dauginamosios medžiagos sektorius pasauliniu lygmeniu yra labai konkurencingas: ES yra didžiausia eksportuotoja, jos eksporto vertė yra 4,4 mlrd. EUR, o tai yra daugiau nei 60 proc. viso pasaulio eksporto. Sektorius yra labai sutelktas (didžiausios 10 įmonių užima beveik 67 proc. pasaulinės sėklų rinkos), tačiau MVĮ ir labai mažos įmonės atlieka labai svarbų vaidmenį vidaus rinkoje, būtent nišinėse rinkose, kaip antai ekologiškų pasėlių rinkoje.

Augalų dauginamoji medžiaga yra vienas pagrindinių produktyvumo, įvairovės ir augalų bei maisto kokybės elementų. Tai atsispindėjo nacionalinės teisės aktuose nuo 19 amžiaus pabaigos ir Europos teisės aktuose. Dabartiniai augalų dauginamosios medžiagos ES teisės aktai buvo kuriami nuo septinto dešimtmečio. Šiuo metu šią sistemą sudaro 12 pagrindinių Tarybos direktyvų, apimančių veislių sąrašus – leidimus prekiauti ir konkrečius prekybos įvairiomis rūšimis (pašarinių augalų sėkla, javų sėkla, runkelių sėkla, aliejinių ir pluoštinių augalų sėkla ir daržovių sėkla, vynmedžių dauginimo medžiaga, sėklinėmis bulvėmis, daržovių dauginamąja ir sodinamąja medžiaga, išskyrus sėklą, vaisinių augalų dauginamąja medžiaga, dekoratyvinių augalų dauginamąja medžiaga ir miško dauginamąją medžiaga) reikalavimus.

GMO reglamentuojami atskirais teisės aktais (Direktyva 2001/18/EB, Reglamentu (EB) Nr. 1829/2003 ir Reglamentu (EB) Nr. 1830/2003) ir nėra įtraukti į šią iniciatyvą.

Problemų nustatymas

Nors esami augalų dauginamosios medžiagos ES teisės aktai buvo naudingi siekiant pradinių uždavinių užtikrinti laisvą prekybą medžiaga, užtikrinti sveiką ir kokybišką augalų dauginamąją medžiagą ir taip padėti didinti žemės ūkio, sodininkystės ir miškininkystės sektoriaus produktyvumą, iškilo įvairių problemų:

- vienodas sąlygas visiems veiklos vykdytojams sukurti trukdo teisės aktų sudėtingumas ir susiskaidymas, nederėjimas su kitomis politikos sritimis, su sąnaudų susigrąžinimu susijusių ES taisyklių nebuvimas, nesuderintas esamų direktyvų perkėlimas ir įgyvendinimas ir dėl to atsirandantys techninių reikalavimų ir kt. skirtumai. Taip pat reikia užtikrinti didesnę teisinę supaprastinamą ir politikos darną. Todėl augalų dauginamosios medžiagos teisės aktų peržiūra įtraukta į keturių sričių teisės aktų peržiūrą, susijusią su augalų sveikata, gyvūnų sveikata, prekyba augalų dauginamąja medžiaga ir oficialia maisto ir pašarų kontrole.
- Pagal esamus teisės aktus uždaviniai skirstomi nelanksčiai, todėl viešosioms institucijoms tenka didelė administracinė našta ir apribojamas ūkio subjektų lankstumas (pvz. jie negali atlikti tam tikrų uždavinių).
- Nėra horizontaliojo derinimo su kitomis ES politikos sritimis ir strategijomis, todėl sudėtinga veiksmingiau įgyvendinti esamus ES teisės aktus, politikos sritis ir strategijas (tvaraus žemės ūkio ir miškininkystės, biologinės įvairovės apsaugos, klimato kaitos ir bioekonomikos).

Šios problemos išsamiau aprašytos ataskaitos 2.3 skirsnyje.

Atsižvelgiant į Europos pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategiją „Europa 2020“ ir poreikį skatinti Europos verslo, ypač MVĮ konkurencingumą, taip pat atsižvelgiant į Komisijos pažangaus reglamentavimo principus ir ekonominę, mokslinę bei techninę pažangą augalų dauginamosios medžiagos sektoriuje, nepakanka tik iš dalies pakeisti teisės aktus ir juos geriau įgyvendinti.

Atliktus vertinimą, analizę ir plataus masto konsultacijas su valstybėmis narėmis ir suinteresuotiesiems subjektams paaiškėjo poreikis atnaujinti sistemą. Tą galima padaryti suderinus priemones trijose srityse (kaip toliau nurodyta). Pagal tai parengtos svarstytinios politikos galimybės:

- (1) Supaprastinimas. Teisinę sistemą reikia iš esmės supaprastinti priimant reglamentą, kad visos valstybės narės jį įgyvendintų darniai ir užtikrintų vienodas sąlygas visiems veiklos vykdytojams.
- (2) Lankstumas ir dalijimasis atsakomybe. Veiklos vykdytojams reikia lankstesnių sąlygų, kad jie galėtų dirbti veislių registravimo ir sertifikavimo srityje, o kompetentingos institucijos turi daugiau dėmesio skirti augalų dauginamosios medžiagos auginimo ES priežiūrai (pereiti nuo produktų inspektavimo prie procesų audito). Viešosios tarnybos turi būti finansišškai aprūpintos, kad galėtų atlikti šiuos uždavinius. Augalų dauginamosios medžiagos veislių įtraukimas į nacionalinius ir ES registrus unikaliu pavadinimu paprastai yra prekybos

reikalavimas ir pagrįstas veislės tapatybe (išskirtinumu, vienodumu ir stabilumu (IVS)) bei požymiais (ūkiniu vertingumu (ŪV)). Be to, atskiroms augalų dauginamosios medžiagos partijoms taikoma kokybės kontrolės sistema. Šią veiklą galėtų vykdyti kompetentingos institucijos, oficialiai prižiūrimi veiklos vykdytojai arba (tam tikrų augalų dauginamosios medžiagos kategorijų atveju) už ją gali būti atsakingi veiklos vykdytojai. Taip dalijantis atsakomybe ir padidinus lankstumą turėtų sumažėti bendros sąnaudos, nes darbas būtų organizuojamas veiksmingiau ir laiku. Taip pat naujos inovacinės veislės greičiau pasiektų vidaus rinką.

- (3) Suderinamumas ir horizontalieji ryšiai. Be produktyvumo ir augalų dauginamosios medžiagos kokybės reikia spręsti tvarumo, biologinės įvairovės ir klimato kaitos klausimus.

Kaip problema vystytusi, jeigu nebūtų imtasi veiksmų?

Pagal dabartinius teisės aktus veislių ekspertizę gali atlikti tik oficialios institucijos. Sertifikavimo uždavinius tam tikru mastu gali atlikti oficialiai prižiūrimi veiklos vykdytojai. Tačiau yra apribojimų, dėl kurių negalima atlikti tam tikrų augalų dauginamosios medžiagos rūšių (pvz., bulvių) ir kategorijų sertifikavimo prižiūrint. Tai daro poveikį verslui, kuris turi nedidelę veikimo laisvę, ypač atsižvelgiant į kintančias tarptautines aplinkybes. Jeigu nebus imtasi veiksmų, sistemos trūkumai didės ir taps vis didesne našta oficialioms institucijoms bei verslui ir turės pasekmių konkurencingumui, prisitaikymui prie rinkos poreikių, taip pat eksporto pajėgumams lyginant su konkurentais ES nepriklausančiose šalyse.

Atsižvelgiant į didėjančio spaudimo mažinti nacionalinius biudžetus pasekmes, gali kilti dar daugiau problemų dėl nuostatų. Be to, nevienodi augalų dauginamosios medžiagos techniniai reikalavimai nepadedą kurti vienodų verslo sąlygų vidaus rinkoje. Sudėtingi ir susiskaidę teisės aktai nuolatos kels netikrumą dėl jų įgyvendinimo. Taikant esamus teisės aktus nauji klausimai, kaip antai biologinė įvairovė, klimato kaita, bioekonomika, bus sprendžiami kaip šalutiniai.

Nebus užtikrinta sinergija su augalų sveikatos teisės aktų nuostatomis dėl augalų sveikatos patikrinimų, kurie yra augalų dauginamosios medžiagos sertifikavimo proceso dalis, arba dėl Reglamente (EB) Nr. 882/2004 įtvirtintų bendrųjų principų, susijusių su oficialia kontrole, integravimu.

2. SUBSIDIARUMO ANALIZĖ

Augalų dauginamosios medžiagos teisės aktų sistema yra pagrįsta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 43 straipsniu (bendra žemės ūkio politika), kuriuo siekiama didinti žemės ūkio našumą, užtikrinti deramą žemės ūkiu besiverčiančių bendruomenių gyvenimo lygį, stabilizuoti rinką ir užtikrinti, kad vartotojai galėtų įsigyti produktų už prieinamą kainą. Pagal Lisabonos sutartį žemės ūkio sritis yra pasidalijamosios kompetencijos sritis. Be to, ES veiksmų teisinį pagrindą užbaigia vidaus rinkos taisyklės (SESV 114 straipsnis) ir aplinkos išsaugojimo taisyklės (SESV 191 straipsnis).

Septintajame dešimtmetyje sukurti ES teisės aktai dėl prekybos augalų dauginamąja medžiaga padėjo sukurti augalų dauginamosios medžiagos vidaus rinką. Daugelis suinteresuotųjų subjektų patvirtino, kad šios ES taisyklės turėjo teigiamą poveikį **laisvam** augalų dauginamosios medžiagos **judėjimui, prieinamumui ir kokybei** ir palengvino prekybą ES. Išankstinius augalų dauginamosios medžiagos leidimus išduoda nacionalinės valdžios institucijos, jie galioja visoms valstybėms narėms; tai padeda užtikrinti atvirą konkurenciją bendroje rinkoje išsaugant valstybių narių subsidiarumo elementus ir kartu atsižvelgiant į jų nacionalinius poreikius (pvz., IVS yra pagrįsti agroekologiniu vertinimu). Jeigu nebūtų imtasi veiksmų ES lygmeniu, vietoj vienos veiktų 27 sistemos. Tai trukdytų laisvam augalų dauginamosios medžiagos judėjimui vidaus rinkoje ir padidintų finansinę naštą, susijusią su būtina augalų dauginamosios medžiagos sveikatos ir kokybės kontrole.

Nustatyti tarptautiniai augalų dauginamosios medžiagos kokybės (EBPO, JT EEK) ir sveikatos (IPPC, PPO SFP sutartis) standartai, kuriais pagrindžiami ES veiksmai sukurti vienodas sąlygas ir suderinti įgyvendinimą. Siekiant užtikrinti priemonių proporcingumą, būtent sumažinti suinteresuotiesiems subjektams tenkančią administracinę naštą, sistema turėtų būti atsižvelgiama į suinteresuotųjų subjektų ir MVĮ bei labai mažų įmonių laisvę ir ekonominį gyvybingumą. Saugotinoms arba mėgėjiškomis veislėms skirtos priemonės padeda užtikrinti, kad augintojai, įskaitant sodininkus mėgėjus, galėtų naudotis įvairia augalų dauginamąja medžiaga, ir atlieka vaidmenį užtikrinant atsparias žemės ūkio gamybos sistemas ir genetinę įvairovę laukuose. Supaprastinus konkrečių veislių galimybes patekti į rinką, skatinamas pažangus augimas.

3. POLITIKOS TIKSLAI

3.1. Bendrieji tikslai

- užtikrinti augalų dauginamosios medžiagos sveikatą ir aukštą kokybę;
- sukurti vieną reglamentavimo sistemą, kuria būtų remiamos inovacijos ir konkurencingumas;
- remti tvarų auginimą, biologinę įvairovę, prisitaikymą prie klimato kaitos ir padėti užtikrinti aprūpinimą maistu ir mažinti skurdą.

3.2. Konkretūs tikslai

- paprastesnėmis ir suderintomis taisyklėmis užtikrinti vienodas sąlygas;
- sumažinti nereikalingas sąnaudas ir administracinę naštą ir padidinti lankstumą;
- suderinti augalų dauginamosios medžiagos teisės aktus su kitomis pastarojo meto Sąjungos strategijomis;
- skatinti, kad augalų selekcijos inovacijos pasiektų rinką.

3.3. Veiklos tikslai

- parengti vieną augalų dauginamosios medžiagos teisės aktą, kuriame būtų nustatytos lanksčios ir proporcingos procedūros;
- vykdant auditus ir mokymą skatinti, kad teisės aktai būtų įgyvendinami vienodai;
- didinant savalaikiškumą ir duomenų kiekį ES registre skatinti inovacijas;
- registruojant veiklos vykdytojus didinti rinkos skaidrumą ir atsekamumą.

4. POLITIKOS GALIMYBĖS

Išnagrinėjus problemas nustatytos šios pagrindinės sritys, kuriose sistema turi pasikeisti, kad derėtų su kintančiomis ekonominėmis, aplinkos, socialinėmis ir mokslinėmis sąlygomis: i) pagrindinių teisės aktų supaprastinimas (vietoj 12 direktyvų – vienas reglamentas), ii) sąnaudų susigrąžinimas ir efektyvesnė bei veiksmingesnė sistema ir iii) horizontalus koordinavimas su neseniai nustatytomis ES politikos kryptimis. Siekiant pagerinti sistemos veiksmingumą ir kartu toliau užtikrinti aukštą augalų dauginamosios medžiagos kokybę, konkurencingumą ir spręsti naujus uždavinius, pavyzdžiui, susijusius su biologine įvairove, nagrinėjami įvairūs būdai – didesnis lankstumas, reguliavimo panaikinimas ar centralizavimas. Pagal šias 3 sritis pirmajame etape nustatytos 5 politinės galimybės; pagal jas visas numatytas teisinis supaprastinimas ir sąnaudų susigrąžinimas. Pagal įvairias galimybes išsamiai sprendžiami su MVĮ ir labai mažomis įmonėmis susiję klausimai, pirmiausia siekiant užtikrinti, kad šios įmonės galėtų naudotis viešųjų tarnybų paslaugomis tiems uždaviniams, kurių jos pačios negali atlikti, ir siekiant paremti ir toliau didinti jų lankstumą lengviau patekti į augalų dauginamosios medžiagos rinką.

Toliau aprašyti pradinis scenarijus ir penkios galimybės.

- 0 galimybė – pradinis scenarijus. išlaikoma esama padėtis (12 direktyvų be sąnaudų susigrąžinimo taisyklės).
- 1 galimybė – sąnaudų susigrąžinimas. Pagal šią galimybę nenumatyta keisti dabartinių teisės aktų techninių nuostatų ar paskirstyti atsakomybės veiklos vykdytojams ir kompetentingoms institucijoms. Vienintelis pakeitimas – visiškas sąnaudų, kurias kompetentingos institucijos patiria visose valstybės narėse susigrąžinimas, iš suinteresuotųjų subjektų. Tai jau taikoma daugumoje valstybių narių.
- 2 galimybė – bendra sistema. Veiklos vykdytojams suteikiama šiek tiek lankstumo. Pasėlių, kuriems taikomi ES teisės aktai (IVS, ŪV), atveju veisles toliau privaloma registruoti, tačiau techninę ekspertizę gali atlikti prižiūrimas veiklos vykdytojas. Taikomi tie patys augalų dauginamosios medžiagos partijų sertifikavimo reikalavimai, tačiau sertifikavimą gali atlikti veiklos vykdytojas visais atvejais prižiūrint kompetentingai institucijai. Dabartinės konkrečios nuostatos toliau taikomos saugotinioms ir mėgėjiškomis veislėms.

- 3 galimybė – reguliavimo panaikinimas. Panaikinus reguliavimą, sukuriamos lankstesnės sąlygos. Norint įregistruoti veislę ir toliau privaloma atlikti IVS bandymus, tačiau ŪV nustatymas nebėra teisiškai privalomas. Panaikinamas oficialus sertifikavimas. Vietoj to visos augalų dauginamosios medžiagos partijos parduodamos tik su tiekėjo etikete, kuriai taikomi minimalūs reikalavimai. Dabartinės konkrečios nuostatos toliau taikomos saugotiniams ir mėgėjiškoms veislėms.
- 4 galimybė – lankstesnė sistema. Sukuriama dvejopa sistema ir veiklos vykdytojai gali pakankamai lanksčiai pasirinkti vieną iš dviejų sistemų – oficialiai išbandytos veislės skirta sistema (IVS, ŪV su tvarumo kriterijais) ir neoficialiai išbandytoms veislėms su aprašu, kurį pareiškėjas pateikia institucijai, skirta sistema. Augalų dauginamosios medžiagos sertifikavimas taikomas tik oficialiai išbandytoms veislėms. Liberalizuojama prekyba saugotiniams arba tam tikromis nišinės rinkos veislėmis, nes nebelinea privalomos veislių techninės ekspertizės ir privalomo augalų dauginamosios medžiagos sertifikavimo, kad tomis veislėmis būtų galima prekiauti kaip neišbandytomis veislėmis.
- 5 galimybė – centralizavimas. Bendrijos augalų veislių tarnybai (BAVT) suteikiami įgaliojimai koordinuoti veislių registravimą ir priimti susijusius sprendimus, tiek dėl techninės ekspertizės (IVS ir ŪV), tiek dėl veislių pavadinimų. Augalų dauginamosios medžiagos partijoms taikomi sertifikavimo reikalavimai nekeičiami, tačiau sertifikavimą galima atlikti oficialiai prižiūrint. Bus įsteigti atskaitos sertifikavimo centrai, kurių paskirtis – plėtoti geriausią praktiką, atlikti lyginamuosius bandymus, tyrimus ir studijas siekiant paremti politikos vystymą ir skleisti žinias apie augalų dauginamosios medžiagos sertifikavimą. Dabartinės konkrečios nuostatos toliau taikomos saugotiniams ir mėgėjiškoms veislėms.

5. POVEIKIO VERTINIMAS

Šiuo metu veislių registravimo nuostatų įgyvendinimo sąnaudos ES siekia maždaug 55–60 mln. EUR per metus. IVS ir ŪV sudaro atitinkamai 45 proc. ir 55 proc. sąnaudų. Augalų dauginamosios medžiagos sertifikavimo išlaidos svyruoja nuo 73 iki 79 mln. EUR. Dauguma valstybių narių jau šiuo metu visiškai arba iš dalies susigrąžina išlaidas, ir tik mažuma ne. Bent 60 proc. šių sąnaudų visose valstybės narėse susigrąžina kompetentingos institucijos. Bendros metinės registravimo ir sertifikavimo sąnaudos sudaro maždaug 3 proc. (iš kurių bent 60 proc. jau padengia veiklos vykdytojai) žemės ūkio sektorių pasėlių rinkos vertės. Visapusiškai įvertintas poveikis MVĮ ir labai mažoms įmonėms.

Pagal 1 galimybę sprendžiamas tik sąnaudų susigrąžinimo klausimas. Ja sukuriamos vienodos sąlygos veiklos vykdytojams, sumažinamos valstybių narių kompetentingų institucijų patiriamos sąnaudos ir užtikrinamas jų veikimas ateityje. Ši galimybė neturės poveikio konkurencingumui, pagal ją nebus remiamos inovacijos ir jis nepadės siekti su aplinka ir tvarumu susijusių tikslų. Kompetentingos institucijos toliau užtikrins, kad viešosios tarnybos galėtų atlikti techninę ekspertizę ir inspektavimą. Ši garantija pirmiausia bus skirta MVĮ ir labai mažoms įmonėms,

kurios neturi pakankamai išteklių šiems uždaviniams atlikti. Sąnaudų susigrąžinimo principas neturės didelio poveikio MVĮ ir labai mažoms įmonėms, nes jis jau taikomas daugumoje valstybių narių ir yra naudingas šioms įmonėms, nes jos gali prekybos reikmėms nuolatos naudotis oficialių tarnybų paslaugomis.

Pagal 2 galimybę taip pat bus sudarytos vienodesnės sąlygos konkurentams vidaus rinkoje, nes sąnaudos visiškai susigrąžinamos visose valstybėse narėse. Administracinė našta sumažėja, nes daugumą uždavinių (sertifikavimo, bandymų registravimo tikslais) gali atlikti oficialiai prižiūrimi veiklos vykdytojai. Dėl to veiklos vykdytojai galės gerokai lanksčiau tiekti rinkai naujas veisles. Kai kurie uždaviniai tikriausiai bus perkelti iš viešojo sektoriaus į privatųjį. Tikslas – sudaryti lanksčias sąlygas veiklos vykdytojams tiesiogiai atlikti kai kuriuos uždavinius, jeigu jie to nori, tačiau taip pat užtikrinama tolesnė viešųjų tarnybų veikla, kad kompetentingos institucijos galėtų MVĮ ir labai mažoms įmonėms atlikti techninę ekspertizę ir inspektavimą. Šia galimybe taip pat nėra aiškiai padedama siekti su aplinka ir tvarumu susijusių tikslų.

3 galimybė yra susijusi su rizika augalų dauginamosios medžiagos sveikatai ir kokybei, nes panaikinamas privalomas sertifikavimas. Kompetentingos institucijos ir veiklos vykdytojai galės gerokai sumažinti sąnaudas, tačiau panaikinus sertifikavimą taip pat reikės panaikinti ES lygiavertiškumo reikalavimus, taikomus sėklų importui iš trečiųjų šalių. Taip pat tikėtina, kad ekonominė veikla, kaip antai sėklų dauginimas bus didesniu mastu perkelta į trečiąsias šalis. Bus sudarytos nepalankios sąlygos MVĮ, nes panaikinamas ŪV, kuris naudotojams yra nešališkos informacijos šaltinis, nepriklausomai nuo pardavėjo rinkos galios. ŪV panaikinimas taip pat susijęs su grėsmėmis aplinkosaugos tikslams, nes nėra būdų, kuriais būtų galima nukreipti augalų selekciją šių tikslų link.

Kaip ir 3 galimybės atveju, pagal 4 galimybę papildomai sumažėja kompetentingų institucijų ir veiklos vykdytojų sąnaudos ir kartu suteikiama šiek tiek daugiau garantijų dėl augalų dauginamosios medžiagos apibūdinimo (oficialiai išbandytų veislių ŪV). Tačiau rizika išlieka dėl neprivalomo sertifikavimo ir veislės registravimo. Lankstesnės veikimo sąlygos bus naudingos įvairiems veiklos vykdytojams, ypač MVĮ ir labai mažoms įmonėms, veikiančioms nišinėse rinkose. Ši galimybė taip pat suteikia galimybių remti tvarų žemės ūkį ir žemės ūkio biologinę įvairovę, nes saugotinių ir mėgėjiškų veislių registravimo administracinė tvarka supaprastinama ir turėtų padėti lengviau patekti į rinką šioje srityje.

Pagal 5 galimybę centralizuojant veislių registravimą ES ir sudarant vienodas sąlygas veiklos vykdytojams, suteikiamos tvirtos garantijos dėl augalų dauginamosios medžiagos kokybės ir sveikatos. Sukuriama veiksminga ir skaidri sistema ir nustatomi suderinti techniniai reikalavimai. Naujos ir patobulintos veislės greičiau pasieks rinką, o tai ilgainiui galėtų lemti darbo vietų augimą. Viesiems veiklos vykdytojams sudaroma galimybė pateikti vieną paraišką BAVT įregistruoti augalo veislę ir (arba) gauti augalo veislės apsaugą. Tai pirmiausia supaprastins MVĮ darbą. Tačiau pagal šią galimybę nėra numatyta aiškių būdų, kaip pasinaudojant augalų selekcija siekti tvarumo ir žemės ūkio biologinės įvairovės apsaugos tikslų. Ji labiau skirta įprastos augalų selekcijos poreikiams.

6. GALIMYBIŲ PALYGINIMAS

Toliau lentelėje bendrai palyginama, kaip pasirinkus skirtingas galimybes būtų pasiekti peržiūros tikslai palyginti su esama padėtimi.

		1 galimybė	2 galimybė	3 galimybė	4 galimybė	5 galimybė	Tinkamiausia galimybė
Bendrieji tikslai	Užtikrinti augalų dauginamosios medžiagos sveikatą ir aukštą kokybę.	0	0	—	—	0	0
	Sukurti vieną suderintą reglamentavimo sistemą, kuri būtų palanki Europos augalų dauginamosios medžiagos pramonės inovacijoms ir konkurencingumui.	+	+	+	++	++	++
	Remti tvarų auginimą, biologinės įvairovės apsaugą, prisitaikymą prie klimato kaitos ir padėti užtikrinti aprūpinimą maistu ir mažinti skurdą.	0	0	–	++	0	++
Konkretūs tikslai	Užtikrinti vienodas sąlygas visoje ES supaprastinus, patikslinus ir suderinus pagrindines taisykles, kurios grįstos pagrindiniais principais ir geriau teisiškai pateiktos.	+	+	+	+	++	++
	Sumažinti viešųjų įstaigų patiriamas nereikalingas sąnaudas ir administracinę naštą ir padidinti veiklos vykdytojų lankstumą nekenkiant bendriesiems politikos tikslams.	+	++	+	++	++	++
	Skatinti veislių selekcijos inovacijas, visų pirma MVĮ, kad augalų dauginamosios medžiagos naudotojai turėtų geresnį pasirinkimą ir prieigą prie įvairių Europos sąlygoms pritaiktų augalų veislių.	0	+	0	++	++	++
	Suderinti augalų dauginamosios medžiagos teisės aktus su kitomis pastarojo meto Sąjungos strategijomis (žemės ūkio, biologinės įvairovės, aprūpinimo maistu, klimato kaitos ir bioekonomikos).	0	0	–	+	0	+

Veiklos tikslai	Sukurti paprastesnį teisinį prekybos augalų dauginamąją medžiagą pagrindą (augalų dauginamosios medžiagos teisės aktą), kuriuo būtų nustatytos paprastesnės, lankstesnės ir proporcingos procedūros.	0	++	++	++	++	++
	Vykdant ES auditus ir mokymus skatinti, kad teisės aktai būtų įgyvendinami vienodžiau.	0	0	0	0	++	++
	Didinant savalaikiškumą ir duomenų kiekį ES registre skatinti inovacijas.	0	0	0	0	++	++
	Registruojant veiklos vykdytojus didinti rinkos skaidrumą ir atsekamumą.	0	++	++	+	++	++

Paiškinimas: 0: jokių pokyčių, palyginti su pradine galimybe. +: nedidelis teigiamas poveikis ++: didelis teigiamas poveikis -: nedidelis neigiamas poveikis --: didelis neigiamas poveikis

Tinkamiausia galimybė

Kadangi nė viena iš penkių galimybių nesukuriama tinkama sistemos veiksmingumo, augalų dauginamosios medžiagos kokybės užtikrinimo, konkurencingumo palaikymo ir biologinės įvairovės nykimo sustabdymo pusiausvyra, sukurta ir pasirinkta tinkamiausia galimybė – penkių pirminių galimybių teigiamų aspektų derinys išlaikant kuo didesnes veiklos vykdytojų pasirinkimo galimybes ir lankstumą. Ši tinkamiausia galimybė sudaryta iš 2, 4 ir 5 galimybės elementų. Šiuo deriniu siekiama sukurti veiklos vykdytojų lankstumo (2 ir 4 galimybės) ir biologinės įvairovės (4 galimybė) ir reikalingų griežtų sveikatos bei kokybės reikalavimų (2 ir 5 galimybės) pusiausvyrą, kad rinkta tinkamai veiktų ir būtų išsaugota produktų kokybė ir sveikata. Ji apima du horizontaliuosius principus – augalų dauginamosios medžiagos teisinės struktūros supaprastinimą ir sąnaudų susigrąžinimą.

Toliau aprašyti bendrieji principai. Sąnaudų už kompetentingų institucijų suteiktas paslaugas susigrąžinimas. Išimties galimos atsižvelgiant į viešąjį interesą vykdant prekybą augalų dauginamąja medžiaga ir į išimtis, numatytas peržiūrint Reglamentą Nr. 882/2004. Veiklos vykdytojai oficialiai prižiūrint kompetentingai institucijai gali vykdyti įvairią veiklą registravimo ir sertifikavimo srityje. Siekiant užtikrinti augalų dauginamosios medžiagos atsekamumą, visi veiklos vykdytojai turi būti įregistruoti. Konkrečiam ES rinkai svarbių rūšių sąrašui taikomos konkrečios ir griežtos prievolės dėl registravimo ir sertifikavimo. Bendrieji minimalūs reikalavimai taikomi visai kitai rinkoje esančiai augalų dauginamajai medžiagai (į sąrašą neįtrauktoms rūšims) ir apima ženklinimo įsipareigojimus ir tinkamumo naudoti nuostatas.

BAVT vaidmuo bus išplėstas ir ji centralizuotai tvarkys visą informaciją apie nacionaliniu arba Europos lygmeniu įregistruotas augalų dauginamosios medžiagos veisles. BAVT suderins techninius reikalavimus ir atliks nacionalinių ekspertizės tarnybų auditą, tai savo ruožtu leis privačiojo sektoriaus bandymų stotims atlikti technines ekspertizes. BAVT aktyviau užsiims informacijos apie veisles, kuriomis galima prekiauti vidaus rinkoje, skelbimu (internetinėje duomenų bazėje) ir tikrins pavadinimus pagal visas paraiškas. Kaip alternatyva nacionaliniam registravimui, veiks centralizuotas veislių, kurių ŪV nereikia vertinti (pvz., daržovių), BAVT registras.

Visuomenės gerovės tikslais bus sudaryta galimybė įregistruoti oficialiai neišbandytas veisles, turinčias oficialiai pripažintą aprašą, nacionaliniu ir Europos lygmenimis saugotinių ir mėgėjiškų veislių atžvilgiu. Bus sumažinti esami prekybos saugotinomis veislėmis apribojimai.

Nors bus toliau taikomas ŪV ir jis bus nustatomas kiekvienai rūšiai atskirai, tačiau jo kriterijai bus nustatomi pirmiausia remiantis viešosiomis gėrybėmis. Jis taps ŪV tvarumui ir sveikatai. ŪV bus kuo labiau suderintas visuose agroekologiniuose regionuose ir bus nuolat tobulinamas, siekiant kuo labiau atsižvelgti į viešųjų ir privačiųjų poreikių raidą ir teisinius reikalavimus.

Toliau bus privalomas tam tikrų pasėlių partijų sertifikavimas. Rūšių, kurioms turėtų būti taikomas šis įpareigojimas, sąrašas nustatomas kiekvienam pasėliui atskirai, kad vėliau būtų galima atsižvelgti, pavyzdžiui, į rizikos sveikatai arba ekonominės

svarbos pokyčius. Ekspertizė oficialiai prižiūrint išplečiama ir taikoma visoms rūšims bei kategorijoms (t. y. elitiniams ir superelitiniams pasėliams).

Bus konkrečiai atsižvelgta į labai mažų įmonių ir MVĮ poreikius. Toliau taikant registravimo taisyklės (išsaugant ŪV), nesiremiant pardavėjo rinkos galia, bus užtikrintos vienodos galimybės tų įmonių sukurtoms veislėms patekti į vidaus rinką. Be to, esant galimybei turėti veiklos vykdytojo parengtą veislės aprašą (oficialiai pripažintą aprašą), bus sukurta daugiau galimybių konkrečioms rinkoms (pvz., išsaugojimo veislių), kurios itin domina MVĮ ir labai mažas įmones. Kompetentingos institucijos visada užtikrins, kad oficialaus inspektavimo tarnybos atliktą tą darbą, kurio negali pačios atlikti MVĮ arba labai mažos įmonės.

Taigi, pasirinkus tinkamiausią galimybę pagrindiniai penki tikslai pasiekiami taip:

- (1) užtikrinamas supaprastinamas 12 direktyvų pakeičiant vienu reglamentu;
- (2) sumažinama administracinė našta nustatant sąnaudų susigrąžinimo principą ir uždavinių perdavimą veiklos vykdytojams;
- (3) skatinamos inovacijos veiklos vykdytojams sudarant lankstesnes veiklos sąlygas;
- (4) remiamas tvarumas, biologinė įvairovė ir prisitaikymas prie klimato kaitos užtikrinant tvarų ŪV ir mažesnę naštą saugotinioms veislėms;
- (5) užtikrinamas skaidrumas ir atsekamumas registruojant visus veiklos vykdytojus ir nustatant minimalius reikalavimus į sąrašą neįtrauktoms rūšims.

7. STEBĖSENA IR VERTINIMAS

Priimtų priemonių rezultatams įvertinti siūlomi keli rodikliai.

- (1) Teisės aktų ir įgyvendinimo valstybėse narėse suderinimas
 - Gautų prašymų paaiškinti ir skundų skaičius.
 - Maisto ir veterinarijos tarnybos arba Bendrijos augalų veislių tarnybos atliktų teisės aktų įgyvendinimo valstybėse narėse auditų rezultatai.
 - Gautų pranešimų iš valstybių narių apie nacionalines priemones skaičius.
 - Veikiantis veiklos vykdytojų registras.
- (2) Administracinės naštos ir sąnaudų sumažinimas ir lankstesnės sąlygos
 - Veislių registravimas
 - Paraiškos: skaičius, reikalingas laikas, sąnaudų susigrąžinimas.
 - Paraiškas teikiančios augalų dauginamosios medžiagos bendrovės, daugiausia dėmesio skiriant MVĮ: skaičius, tipas, raida.

- Registruotų veislių, kurios turi oficialiai pripažintą aprašą, skaičius.
 - Tiesiogiai BAVT pateiktų paraiškų įregistruoti veislę skaičius.
 - Augalų dauginamosios medžiagos kokybės kontrolė
 - Sertifikavimo oficialiai prižiūrint procentas palyginti su oficialiu sertifikavimu valstybėse narėse.
 - Augalų dauginamosios medžiagos kokybės kontrolės sąnaudos.
- (3) Proporcingų taisyklių nustatymas ir suderinimas su kitomis ES politikos kryptimis ir strategijomis
- Registruotų ir parduodamų saugotinių ir mėgėjiškų veislių skaičius ir kiekis.
 - Rūšių, kurioms taikomos šios taisyklės, skaičius.
 - Suderinti veislių registravimo kriterijai (pvz., tvarus ŪV).